

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Кафедра теорії і історії мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
з науково- педагогічної роботи

_____ О.В. Соболев
“ _____ ” _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ СТАНКОВОГО ЖИВОПИСУ»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»
галузі знань 02 Культура і мистецтво

Робоча програма навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ СТАНКОВОГО ЖИВОПИСУ» для студентів першого рівня вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

РОЗРОБНИК:

МЕЛЬНИЧУК ЛЮДМИЛА ЮРІЇВНА, доцент кафедри теорії і історії мистецтв, кандидат мистецтвознавства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії і історії мистецтв

Протокол від «18» березня 2019 року № 10

Завідувачка кафедри

(Л.Д. Соколюк)

УЗГОДЖЕНО:

Декан факультету «Образотворче мистецтво» _____ (В.Я. Шевченко)

Керівник навчального відділу ХДАДМ _____ (Г.О. Жернокльова)

СХВАЛЕНО Методичною Радою ХДАДМ

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 2019 року

©Мельничук Л.Ю.

2019 р.

АНОТАЦІЯ до навчальної дисципліни «Історія станкового живопису»

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90** годин (30 год. аудиторної роботи – 18 лекційних і 12 семінарських занять і 60 год. самостійної роботи) для студентів денної форми навчання; 8 год. аудиторної роботи і 82 год. самостійної роботи для студентів заочної форми навчання / **3** кредита ECTS.

Лекційний цикл охоплює матеріал з історії станкового живопису, становлення й еволюції жанрів з XV – до початку XXI ст. Лекції будуються з використанням ілюстративного матеріалу, практичні (семінарські) заняття передбачають відвідування Харківського художнього музею, художніх галерей Харкова.

ANNOTATION to the academic discipline «History of easel painting»

90 hours (30 hours of classroom work - 18 lectures and 12 seminars and 60 hours of independent work) for students of full-time study forms are allocated for the study of the discipline; 8 hours 82 На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90** годин (30 год. аудиторної роботи – 16 лекційних і 14 семінарських занять і 60 год. самостійної роботи) для студентів денної форми навчання; 7 год. аудиторної роботи і 83 год. самостійної роботи для студентів заочної форми навчання / **3** кредита ECTS.

hours of classroom work. independent work for students in correspondence form of study / 3 credits ECTS.

The lecture cycle covers material on the history of easel painting, the formation and evolution of genres from the XV - the beginning of the XXI century. Lectures are being built using illustrative material, practical (seminar) classes include visits to the Kharkiv Art Museum, art galleries in Kharkiv.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	спецкурс	
	Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»		
Модулів – 1	Спеціалізація: «Станковий живопис»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Перший рівень вищої освіти	18 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Всього: 90 год.	
		Вид контролю:	
	дифзалік	дифзалік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 30/60

для заочної форми навчання – 8/92

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія станкового живопису» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є специфіка розвитку станкового живопису, історія його жанрів, стилів і напрямків, визначні твори зарубіжного й українського мистецтва.

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія українського мистецтва», «Історія зарубіжного мистецтва»

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* викладання навчальної дисципліни «Історія станкового живопису» є засвоєння студентами професійних знань з історії станкового живопису, ознайомлення з видатними класичними і сучасними зразками живопису.

1.2. Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Історія станкового живопису» є поглиблення і систематизування знань з обраного фаху, створення відчуття професійної приналежності до нього на рівні критичного аналізу досягнень станкового живопису, забезпечення необхідної фахової підготовки студентів до творчої діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати основні періоди становлення і розвитку станкового живопису, історію жанрів, провідних майстрів і їхні твори;

вміти визначати стилі і напрямки живописного мистецтва, особливості живопису національних шкіл, володіти професійною термінологією;

мати навички аналізу творів станкового живопису, роботи з фаховими літературними джерелами, аналізування і систематизації інформації.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. «Вступ до курсу. Жанри в станковому живописі»

Мета, завдання курсу. Живопис як вид образотворчого мистецтва. Мова образотворчого мистецтва. Особливості живописної мови. Становлення жанрів в живописі.

Розвиток станкового живопису в різних національних школах.

Тема 2. «Особливості розвитку історичного жанру. Батальний жанр».

Складові історичного жанру. Біблійні сюжети в європейському мистецтві. Шедеври релігійного живопису епохи Відродження.

Антична міфологія в живописі. Казки і билини в живописі.

Історичні теми в станковому живописі. Батальний живопис.

Представники жанру.

Тема 3. «Особливості розвитку портретного жанру в станковому живописі».

Термін. Становлення жанру в 15 ст. Еволюція портретного жанру в європейському мистецтві. Види портрету. Парадні і камерні портрети. Автопортрет. Від іконного образу до парсуни. Розвиток портретного жанру в російському мистецтві. Український портретний живопис.

Представники жанру.

Тема 4. «Історія розвитку пейзажного жанру в станковому живописі».

Термін. Види пейзажу. Ведута. Пейзаж в творах інших жанрів. Шедеври зарубіжного пейзажного живопису. Імпресіоністи і постімпресіоністи. Розквіт російського реалістичного пейзажу. Пейзаж в українському мистецтві. Харківська пейзажна школа.

Представники жанру.

Тема 5. «Натюрморт в станковому живописі».

Термін. Натюрморт як складова релігійної, міфологічної, історичної композиції XV – XVI ст.

Становлення натюрморту як самостійного жанру в Голландії у XVII ст. Види натюрморту. Натюрморт в зарубіжному живописі. Натюрморт в творчості постімпресіоністів. Натюрморт в українському живописі.

Представники жанру.

Тема 6. «Особливості розвитку побутового жанру».

Побутовий жанр в європейському живописі. Реалізм і розквіт жанру в XIX ст. Розквіт жанру в творах художників-передвижників. Український побутовий живопис.

Представники жанру.

Тема 7. «Сюжетно-тематична картина в станковому живописі».

Відображення значимих подій сучасності в сюжетно-тематичній картині. Поняття загального, особливого і особистого. Сюжетно-тематична картина в живописі радянських часів. Художня мова сюжетно-тематичної картини. Представники жанру.

Тема 8. «Анімалістичний жанр, інтер'єр в станковому живописі».

Перші зображення тварин. Становлення і розвиток анімалістичного жанру. Інтер'єр в творах історичного і побутового жанрів. Значення інтер'єрного жанру для історії.

Представники жанру.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – дифзалік.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	сем		с.р.		л			с.р.
Тема 1. «Вступ до курсу. Жанри	9	2	1		6	9	1			9

в станковому живописі»											
Тема 2. «Особливості розвитку історичного жанру. Батальний жанр»	12	3	1			8	12	1			11
Тема 3. «Особливості розвитку портретного жанру в станковому живописі»	13	3	2			8	13	1			12
Тема 4. «Історія розвитку пейзажного жанру в станковому живописі»	12	2	2			8	12	1			11
Тема 5. «Натюрморт в станковому живописі»	12	2	2			8	12	1			11
Тема 6. «Особливості розвитку побутового жанру»	12	2	2			8	12	1			11
Тема 7. «Сюжетно-тематична картина в станковому живописі»	10	2	1			7	10	1			9

Тема 8. «Анімалістичний жанр, інтер'єр в станковому живописі».	10	2	1			7	10	1				9
Усього годин	90	18	12			60	90	8				82

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Твори станкового живопису в Харківському художньому музеї	3
2	Сучасні твори станкового живопису в художніх галереях Харкова	3
3	Основні досягнення станкового живопису	3
4	Проблеми сучасного станкового живопису	3

6. Методи навчання

У відповідності до дидактичних завдань курсу: метод набуття знань, метод формування вмінь та навичок, метод формування творчої діяльності;

Згідно характеру пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладення, дослідницький метод.

7. Методи контролю

Самостійна письмова робота, тестування, усне опитування, модульна контрольна робота.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

ЗАЛІК

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
10	10	10	20	10	10	10	20	0-100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Заохочувальні бали надаються за:

- участь у студентських конференціях, олімпіадах (5 балів);
- публікації у наукових виданнях (5 балів).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для дифзаліку	
90-100	відмінно	
82-89	добре	
75-81		
64-74	задовільно	
60-63		
30-59	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-29	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

9. Рекомендована література

Базова

1. Алпатов М.В. Этюды по всеобщей истории искусств. – М.: Советский художник, 1979.
2. Бергер Дж. Искусство видеть / пер. с англ. – СПб., 2012.

3. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. – М., 1985.
4. Виппер Б. Р. Проблемы развития натюрморта. – СПб.: Азбука-классика, 2005
5. Даниель С. Картина классической эпохи. – Л.: Искусство, 1986.
6. Волков И.Ф. Творческие методы и художественные системы. – М., 1989.
7. Елатомцева И.М. Теоретическое основание изобразительного искусства: структурные категории, виды, жанры. – Минск, 2007.
8. Зись А.Я. Виды искусства. – М., 1979.
9. История искусства зарубежных стран. Средние века. Возрождение / Под. ред. Ц. Г. Нессельштраус. – М.: Изобразительное искусство, 1982.
10. История искусства зарубежных стран XVII – XVIII вв. – М.: Изобразительное искусство, 1988.
11. Білецький П. О. Український портретний живопис XVII – XVIII ст. – К.: Мистецтво, 1981.

Допоміжна

12. Бродский В. Советская батальная живопись. Л.–М., 1950.
13. Бытовые образы в западноевропейской живописи. – М.: Искусство, 1982.
14. Виппер Б.Р. Статьи об искусстве. – М., 1985.
15. Виппер Б.Р. Становление реализма в голландской живописи XVII в. – М.: Искусство, 1957.
16. Золотов Ю.К. Французский портрет 18 века. – М.: Искусство, 1968.
17. Рубан В.В. Український портретний живопис другої половини XIX – початку XX ст. – К.: Наукова думка, 1986.
18. Сурина М.О. Цвет и символ в искусстве, дизайне и архитектуре. – М., 2006.

19. Такач М. Испанские мастера от Сурбарана до Гойи. – Будапешт: Корвина, 1984.
20. Чубова А.П., Иванова А.П. Античная живопись. – М.: Искусство, 1966.

Тезаурус навчальної дисципліни «Історія станкового живопису»

Авангард	Побутовий жанр
Ампір	Поп-арт
Анімалістичний жанр	Постімпресіонізм
Барокко	Постмодернізм
Батальний жанр	Портрет
Ведута	Реалізм
Відродження	Релігійні сюжети
Гіперреалізм	Рококо
Жанри мистецтва	Романтизм
Живопис	Стиль
Експресіонізм	Сюжетно-тематична картина
Камерний портрет	Сфумато
Модерн	Сюрреалізм
Модернізм	Тенебрізм
Натюрморт	Течія
Неоімпресіонізм	Фовізм
Парадний портрет	Футуризм
Пейзаж	Художня культура
Пленер	Художнє життя